

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/1079/2015
Identifikačné číslo spisu: 3106222469
Dátum vydania rozhodnutia: 23.02.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:3106222469.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S. H., bytom v Y., zastúpeného JUDr. Mariánom Alušicom, advokátom so sídlom v Bratislave, Bieloruská č. 7, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná 1/ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, 2/ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, 3/ Ministerstvo financií Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova č. 5, 4/ Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Kutuzovova č. 8, 5/ Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Priemyselná č. 2, 6/ Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova č. 2, o náhradu škody 112 859,32 € s prísl., vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 15 C 121/2006, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo 4. júna 2014, sp. zn. 17 Co 284/2014, takto

rozhodol:

D o v o l a n i e .

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne uznesením zo 4. júna 2014, sp. zn. 17 Co 284/2014 rozsudok Okresného súdu Trenčín (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) z 3. júna 2010, č. k. 15 C 121/2006-303 zrušil a konanie zastavil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že v prejednávanej veci, v ktorej sa žalobca domáha náhrady škody, vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky v zrušujúcom uznesení zo dňa 14. novembra 2013 sp. zn. 1 Cdo 134/2011, ktoré sa vzťahuje na túto vec názor, že predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody predstavuje procesnú podmienku konania v zmysle § 103 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), a to podmienku odstrániteľnú, v dôsledku čoho je potrebné vyzvať (žalobcu) na odstránenie nedostatku tejto podmienky s určením primeranej lehoty a v prípade, že by sa táto výzva minula účinkom, prichádza do úvahy zastavenie konania podľa § 104 ods. 2 posledná veta O.s.p. V súlade s uvedeným, výzvou zo dňa 19. marca 2014 bol žalobca vyzvaný, aby v lehote 30 dní od doručenia uznesenia doručil krajskému súdu listiny, z ktorých vyplýva, že príslušné orgány v danej veci požiadal o predbežné prerokovanie

svojho nároku, ktorý v prejednávanej veci uplatňuje, inak krajský súd konanie zastaví podľa § 104 ods. 2 posledná veta O.s.p. Právny zástupca žalobcu prevzal uznesenie 7. apríla 2014 a žalobca osobne prevzal toto uznesenie 12. apríla 2014. V stanovenej lehote a ani do dňa rozhodnutia krajského súdu však takéto listiny nepredložil. Vo vyjadrení zo dňa 5. mája 2014 žalobca uviedol, že už 16. októbra 2006 doručil súdu prvej inštancie oznámenie, v ktorom uviedol, že písomne nežiadal príslušné orgány o predbežné prerokovanie svojho nároku na náhradu škody, pretože by určite nedošlo k žiadnej dohode. V priebehu rokov 1998 až 2001 na tieto orgány podal niekoľko trestných oznámení, ako aj uviedol vo svojej žalobe a z týchto dôvodov má za to, že jeho písomné žiadosti by boli pre uvedené orgány bezpredmetné a iba by strácal čas pri uplatnení svojho nároku na náhradu spôsobenej škody a naopak, pre tieto orgány by zbytočne narástli náklady o ním požadované úroky podľa návrhu rozsudku. S poukazom na uvedené, krajský súd rozsudok súdu prvej inštancie zo dňa 3. júna 2010, č. k. 15 C 121/2006-303 podľa § 221 ods. 1 písm. a/ O.s.p. zrušil a podľa odseku 2 citovaného zákonného ustanovenia konanie zastavil podľa § 104 ods. 2 druhá veta O.s.p., keďže sa odstrániteľný nedostatok nepodarilo v konaní odstrániť. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

2. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie) v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v zmysle O.s.p. v znení účinnom od 1. januára 2015 išlo o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Uviedol, že súdy oboch inštancií v nedostatočnom rozsahu vykonali dokazovanie, nezrejmi si všetky skutočnosti dôležité pre rozhodnutie vo veci samej, čo malo logický vplyv aj na presvedčivosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a uznesenia odvolacieho súdu o zastavení konania. Namietal tiež porušenie zásady dvojinstančnosti súdneho konania. V tejto súvislosti uviedol, že po zrušení veci najvyšším súdom mal dovolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a nie sám vo veci rozhodovať, vylučujúc tým možnosť podania opravného prostriedku. Napokon odvolaciemu súdu vytkol, že jeho rozhodnutie je založené na nedostatočných dôvodoch, je arbitrárne a preto neprijateľné.

3. Žalovaná v zastúpení Ministerstva financií Slovenskej republiky, Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v podanom vyjadrení navrhla podané dovolanie zamietnuť ako neopodstatnené, keďže neboli splnené zákonné podmienky na podanie dovolania.

4. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, zastúpená advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP).

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, účinného do 30. júna 2016, dovolací súd postupoval v zmysle uvedeného prechodného ustanovenia § 470 ods. 2 CSP a procesnú prípustnosť podaného dovolania posudzoval v zmysle § 236 O.s.p., § 237 ods. 1 O.s.p. a § 239 O.s.p.

7. Dovoláním je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a konanie zastavené. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Žalobcom napadnuté uznesenie nemá znaky uznesení, ktoré sú uvedené v týchto ustanoveniach.

8. Predmetné dovolanie by bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a

ich existencia ani nevyšla v dovolaní najavo.

9. So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa najvyšší súd osobitne zamerl na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

10. K odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. malo podľa jeho názoru dôjsť v prvom rade tým, že krajský súd zastavil konanie v prejednávanej veci (zároveň pritom zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu) bez toho, aby na takýto postup boli zákonom splnené podmienky, čím zároveň (za ďalšie) došlo k porušeniu zásady dvojinstančnosti súdneho konania.

11. K predmetnej dovolacej námietke najvyšší súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva, že v prejednávanej veci sa žalobca domáha náhrady škody, ktorá mu mala byť spôsobená orgánmi štátu pri výkone verejnej moci. V predchádzajúcom zrušujúcom uznesení zo dňa 14. novembra 2013, sp. zn. 1 Cdo 134/2011 najvyšší súd vyslovil názor, že predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody predstavuje procesnú podmienku konania v zmysle § 103 O.s.p., a to podmienku odstrániteľnú, ktorou sa súdy oboch inštancií v danom prípade nezaoberali. Pritom súdna prax už dávnejšie dospela k záveru, že pokiaľ poškodený uplatní nárok na náhradu škody na súde bez toho, aby ho vopred prerokoval s príslušným orgánom, nemôže súd žalobu zamietnuť, avšak ani konanie bez ďalšieho zastaviť, ale má poškodeného (žalobcu) vyzvať na odstránenie nedostatku tejto podmienky s určením primeranej lehoty. Až v prípade, že by sa táto výzva minula účinkom, prichádza do úvahy zastavenie konania podľa § 104 ods. 2 posledná veta O.s.p. (k tomu porovnaj R 28/1978 a R 20/1981). Pokiaľ v ďalšom konaní krajský súd postupoval v súlade s vyššie uvedeným, t. j. žalobcu vyzval, aby doručil listiny, z ktorých vyplýva, že príslušné orgány v danej veci požiadali o predbežné prerokovanie svojho nároku, ktorý v prejednávanej veci uplatňuje a po ich nedoručení konanie zastavil pri súčasnom zrušení napadnutého rozsudku, neodňal tým podľa názoru dovolacieho súdu žalobcovi možnosť konať pred súdom, pretože na tento postup bol zákonný dôvod. Nedošlo tým ani k porušeniu zásady dvojinstančnosti súdneho konania, keďže v zmysle ustanovenia § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihlíada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Procesné podmienky obsahovo vyjadrujú predpoklady rozhodovania vo veci samej a súd ich skúma ex offio, preto ak súd po ich preskúmaní dôjde k záveru, že v konaní ide o taký ich nedostatok, ktorý nemožno odstrániť, konanie zastaví podľa § 104 O.s.p. (k tomu porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 23. júna 2011, sp. zn. 4 Cdo 21/2011). Zákon nestanovuje, že skúmanie podmienok konania prebieha výlučne v prvoinstančnom konaní (čo zákonodarca vyjadril pri formulácii ustanovenia § 103 O.s.p. ...kedykoľvek za konania...), a preto k zastaveniu konania (za splnenia zákonom stanovených podmienok) mohol pristúpiť aj súd druhej inštancie, tak ako v danom prípade.

12. Dovolateľ v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. namietal aj, že súdy oboch inštancií v nedostatočnom rozsahu vykonali dokazovanie, nezrejmili si všetky skutočnosti dôležité pre rozhodnutie vo veci samej.

13. K predmetným dovolacím argumentom najvyšší súd uvádza, že podľa právnej úpravy do 30. júna 2016 prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nezakladalo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V týchto súvislostiach najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho

súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97). Právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nie je možné považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony (I. ÚS 50/04).

14. V súvislosti so žalobcom namietanou vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. možno vyvodiť, že odňatie možnosti konať pred súdom vidí aj v tom, že rozhodnutia súdov oboch inštancií sú založené na nedostatočných dôvodoch, sú arbitrárne a preto neprijateľné, čím v podstate namieta aj nedostatok ich odôvodnenia. V nadväznosti na uvedené je potrebné uviesť, že judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) už dávnejšie považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za „inú vadu konania“, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015). Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. V tejto ale odvolací súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie a k zastaveniu konania, spravujúc sa pritom právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý bol preň záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.), preto nebol dôvod na postup podľa druhej vety citovaného stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade dovolaním napadnuté rozhodnutie spĺňa náležitosti požadované zákonom a žalobca preto nedôvodne argumentuje, že uznesenie odvolacieho súdu je arbitrárne. Napokon treba dodať, že za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd (nerozhodol) a neodôvodnil svoje uznesenie podľa predstáv žalobcu.

15. Z obsahu dovolania žalobcu možno vyvodiť, že napadnuté uznesenie spočíva aj na nesprávnom právnom posúdení veci.

16. Keďže však žalobca uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (účinného do 30. júna 2016) v dovolaní, ktoré nebolo procesne prípustné, nemohol by dovolací súd podrobiť napadnuté uznesenie posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov. Nesprávne právne posúdenie veci bolo síce relevantným dovolacím dôvodom v tom zmysle, že ho bolo možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (pozri § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. účinný do 30. júna 2016), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladalo (pozri R 54/2012 a tiež ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nešlo totiž o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. To isté sa týkalo aj tzv. inej vady konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. účinný do 30. júna 2016).

17. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolanie žalobcu proti uzneseniu krajského súdu nie je podľa § 239 O.s.p. a ani podľa § 237 ods. 1 O.s.p. prípustné. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu ako dovolanie smerujúce proti uzneseniu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ CSP).

18. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.